

КОРОТКИЙ ПІДРУЧНИК

ДО НАУКИ
НІМЕЦЬКОЇ МОВИ

СКЛАВ

— Л. Н. —



ВЕЦЛЯР 1917.

ВИДАННЕ „ГАЛИЦЬКОЇ НАКЛАДНІ.“

КОРОТКИЙ ПІДРУЧНИК

∴ до науки ∴

НІМЕЦЬКОЇ МОВИ.

склав

— Л. Н. —

diasporiana.org.ua

Ведляр 1917.

ІЗ ДРУКАРНІ
ШАРФОГО
У ВЕЦЛЯРІ.

Німецька друкована азбука.

Букви йдуть в такім порядку:

A a	А а	D d	О о
B b	Б б	P p	П п
C c	Ц ц	Q q	Кв кв
D d	Д д	R r	Р р
E e	Е е	S, s	З, з, с
F f	Ф ф	T t	С с
G g	Г г	U u	Т т
H h	Г г	V v	У у
I i	І і	W w	і (грубе)
J j	Й й	X x	ф
K k	К к	Y y	В в
L l	Л ь ль	Z z	Кс кс
M m	М м		і
N n	Н н		ц.

Німецька писана азбука.

A. a, B. b, C. c, D. d, E. e.

(А а) (Б б) (Ц ц) (Д д) (Е е)

F. f, G. g, H. h, I. i, J. j.

(Ф ф) (Г г) (Г г) (І і) (Й й)

K. k, L. l, M. m, N. n.

(К к) (Ль ль) (М м) (Н н)

O. o, P. p, Q. q, R. r.

(О о) (П п) (Кв кв) (Р р)

S. s, T. t, U. u, V. v.

(З з е) (Т т) (У у) (Ф ф)

W. w, X. x, Y. y, Z. z.

(В в) (Кс кс) (І і) (Ц ц)

Деякі замітки про письмо й вимову.

Іменники в німецькій мові починають ся великою буквою; приміром — das Haus, die Mutter, der Dachs.

Ш, ш пишеть ся так **sch**, приміром: schlafen. — шляфен (спати,) frisch — фршн (свіжий),

На початку слова не пишеть ся **sch**, анї **schp**, лиш саме **st**, **sp**; приміром:

stehen — штеген (стояти),
stark — штарк (сильний)
sparen — штарен (щадити)
sprechen — шпрыхен (говорити)

Х, х пишеть ся так: **ch**; приміром: ich — іх (я), lachen — ляхен (сміятися).

Є, ї на початку слова складу читай як з; приміром: jo—зо (так).

sein — зайн (бути)
ich suche — іх зухе (шукаю)
sei folgsam — сей фольгсам (будь слухняний)

Є, ї в середині складу читай як е; приміром:

ist — іет (є)
lustig — люстіг (весний)

На кінці слова пишеться коротке **c** — **s**;
приміром: *dieſes* — дівес (те),
ein reines Buch — айн райнес бух (чиста
книжка.)

По двозвуках і довгих голосівках пишеться **ß**;
приміром: *heiß* — гаїс (горячий)
fleißig — фляйсіг (пильний)

chs читається як **кс**; *der Dchs* — Окс (віл),
wachſen — ваксен (рости).

h на кінці слів не вимовляється, приміром:
der Schuh — Шу (черевик)
die Kuh — Ку [корова].

h по **t** не вимовляється, приміром: *Theater*,
Theresia — [Театер, Терезія.]

Так само не вимовляється **h** перед шестівка-
ми того самого складу; приміром:

das Jahr — дас Яр [рік]
der Hahn — дер Ган [когут — півень]
wohnen — вонен [меншати]
der Fehler — дер Фелер [хиба]

Замість **kk** — пишеться **ck**: *Rock*, *Sack*,
Glocke [але при діленні два „k“ — *Glock = ke*]

Замість **zz** — пишеться **ß**: *die Saße* — *die*
Mäße — краßen.

В німецькій мові єсть чимало слів із здвоєни-
ми шестівками приміром: *voll*, *Wolle*, *Schwamm*,

brummen, kommen, immer, Sonne, Pappel, Affe, öffnen:
Butter, Wetter, Pfarrer.

„**J, j**“ перед голосівками вимовляється, як **й**,
Juni — Юні [червень]
Josef — Йозеф [Оснн]
jung — юнг [молодий]

A, ä вимовляється посередині — між нашим
„e“ а „и“ [рот відчинити як до **a**, вимовлятиж **и**]
der Jäger — Йнгер [стрілець]
die Nächte — Нихте [ночі]

S, ö — так само; відчиняй уста як до вимови
o, вимавляй **и**; приміром:

das Öl — дас Иль [олива]
zwölf — цвильф [дванадцять]

U, ü — рот відчини, мов до у, вимавляй **i**, (грубо)
приміром: grün — грін [зелений]
die Lüge — ді ліге [брехня]

Quelle — читай: Квелле, Quaste — Квасте.

Art — „ акст, Mag читай Маке.

ei, читається як наше ай, прим.: sein [зайн]
Wein [Байн], Heimat [Гаймат.]

ie, читається як наше і, прим.: Liebe, [Лібе].

Родівник (Artikel) — артикель.

Іменники мають в німецькій мові родівник: der
Wald — дер Вальд (ліс), die Schule — ді Шуле

школа, das Bett, — дас Бет ліжко, (der — на означенне роду мужеського, die — жіночого, das — середнього.)

Коли говоримо про предмети загально, уживаємо **ein, eine, ein**; приміром: das Pferd — дас Пфєрд кінь (мій, сусїда, той, на якому сиджу і т. д.) ein Pferd — айн Пфєрд який — будь кінь, якийсь там кінь.

Die Frau — ді Фрау*) (жінка) (приміром мого приятеля,) eine Frau — якась жінка.

Родівники відміняють ся ось як:

Рід мужеський —	жіночий —	середній —
der (дер)	die (ді)	das (дас)
des (дес)	der (дєр)	des (дєс)
dem (дем)	der (дєр)	dem (дем)
den (ден)	die (ді)	das (дас)

Множина (число многе) для всіх родів однако:

die (ді)
der (дєр)
den (ден)
die (ді)

Як der, die, das відміняєть ся dieser, diese, dieses цей, ця, це.

*) au, eu, — вяжи, а не вимовляй окремо. На це даємо такий знак: (

jener, jene jenes — той, та, те.

welcher, welche, welches — котрий, котра, котре,

derselbe, dieselbe, daselbe — той сам, та сама,
те саме.

Отже derselbe — той сам, dieselbe — та сама,
daselbe — те саме.

deselben — того самого, derselben тої самої,
deselben того самого.

demselben — тому самому, derselben —
тій самій, demselben — тому са-
мому,

denselben — того самого, dieselbe — ту саму,
daselbe — те саме.

Неозначені родівники так відміняють ся:

Рід мужеськвій:	жіночий:	середній:
ein (айн)	eine (айне)	ein (айн)
eines (айнес)	einer (айнер)	eines (айнес)
einem (айнем)	einer (айнер)	einem (айнем)
einen (айнен)	eine (айне)	ein (айн.)

(Множини нема.)

Як ein, eine, ein, відміняєть ся:

kein, keine, kein, (кайн, кайне, кайн) жаден,
жадна, жадна.

sein, seine, sein, (зайн, зайне, зайн) свій,
своя, своє.

unser, unsere, unser, (наш, наша, наше).

приміром: kein (кайн) keine (кайне)
 keines „ keiner ..
 keinem „ keiner ..
 keinen „ keine. ..

Відміна іменників.

Рід жіночий.

die Blume (Блюме) квітка
 der Blume (Блюме) квітки
 der Blume (Блюме) квітці
 die Blume (Блюме) квітку.

die Blumen (Блюмен) квітки
 der Blumen (Блюмен) квіток
 den Blumen (Блюмен) квіткам
 die Blumen (Блюмен) квітки.

die Hoffnung (Гоффунг) надія
 der Hoffnung (Гоффунг) надії
 der Hoffnung (Гоффунг) надії
 die Hoffnung (Гоффунг) надію.

die Hoffnungen (Гоффунген) надії
 der Hoffnungen (Гоффунген) надій
 den Hoffnungen (Гоффунген) надіям
 die Hoffnungen (Гоффунген) надії.

die Freundin (Фройндін) приятелька
 der Freundin (Фройндін) приятельки
 der Freundin (Фройндін) приятельці
 die Freundin (Фройндін) приятельку.

die Freundinnen	приятельки
der Freundinnen	приятельок
den Freundinnen	приятелькам
die Freundinnen	приятельки.

Як die Blume відміняють ся іменники жіночого роду, закінчені на **e**, **el**, **er**.

Як die Freundin ді Фройндін відміняють ся іменники жіночого роду, закінчені на **in**.

Інші, відміняють ся як die Hoffnung.

Виймки:	die Hand	—	рука
	der Hand	—	руки
	der Hand	—	руці
	die Hand	—	руку.
	die Hände	—	руки
	der Hände	—	рук
	den Händen	—	рукам
	die Hände	—	руки.

Як die Hand відміняють ся: die Brust (Бруст) груди, die Faust (Фауст) п'ястук, die Frucht (Фрухт) овоч, die Gans (Ганз) гусь, die Haut (Гаут) шкіра, die Kraft (Крафт) сила, die Kuh (Ку) корова, die Kunst (Кунст) штука (мистецтво), die Luft (Люфт) воздух, die Macht (Махт) могутність, die Magd (Магд) наймичка, die Maus (Маус) миш, die Nacht (Нахт) ніч, die Fuß (Фус) опіх, die Schnur (Шнур) мотуз, die Stadt (Штат) город, місто, die Wand (Ванд) стіна, die Wurst (Вурст) ковбаса.

Отже в числі mnogim: die Hände, — руки, die Brüste — груди, die Fäuste — п'ястук, die

Früchte — овочі, die Gänse — гуси, die Häute — шкіри, die Kräfte — сили, die Kühe — корови, die Künste — штуки, die Nächte — ночі, die Mäuse — опіхи, die Schnüre — мотузи, die Städte — городи, die Wände — стіни, die Würste — ковбаси.

die Mutter — мати	die Mütter — матері
der Mutter — матери	der Mütter — материй
der Mutter — матери	den Müttern — матерям
die Mutter — матір	die Mütter — матері

Так відмінюється die Tochter — донька, число многе (множина) — die Töchter — доньки.

Мужеські іменники відмінюються по взірцям: der Löwe, der Bär, der Apfel, der Tag, і der Mann.

der Löwe — лев	die Löwen — льви
des Löwen — льва	der Löwen — львів
dem Löwen — львови	den Löwen — львам
den Löwen — льва	die Löwen — льви

Як der Löwe відмінюють ся іменники роду мужеського, закінчені на e.

der Bär — медвідь	die Bären медведі
des Bären — медведя	der Bären медведів
dem Bären — медведєви	den Bären медведям
den Bären — медведя	die Bären медведі.

Як der Bär відмінюють ся: der Ochs (Окс) вів, der Christ (Крист) Християнин, der Fink (Фінк) зяблиця, der Fürst (Фіршт) князь, der Graf (Граф) граф, der Held (Гельд) герой, der Herr (Гер) пан, der Hirt

(Гірт) пастух, der Mensch (Менш) чоловік, der
Sraß (Шнац) воробець.

der Apfel — яблуко	die Äpfel — яблука
des Apfels — яблука	der Apfel — яблуок
dem Apfel — яблуку	den Äpfeln — яблукам
den Apfel — яблуко	die Äpfel — яблука.

Як der Apfel відмінюють ся іменники мужеського
рода, закінчені на **el, er, en**. Деякі з них, як ось
der Apfel переголошують у множині корінний са-
мовзвук (**a, o, u, au**, на **ä, ö, ü, äu**).

der Tag — день	die Tage — дні
des Tages — дня	der Tage — днів
dem Tage — дневи	den Tagen — дням
den Tag — день	die Tage — дні.

Як der Tag відмінюєть ся багато іменників
роду мужеського, особливо односкладових. У мно-
жині переголошують вони **a** на **ä**
o на **ö**
u на **ü**
au на **äu**

приміром: der Bach — потік, die Bäche — потоки,
der Markt — торг, die Märkte — торги,
der Hof — двір, die Höfe — двори.

Не переголошують:

der Stoff — (Штоф) матерія,	die Stoffe, матерії
der Mond — (Монд) місяць,	die Monde, місяці
der Hund — (Гунд) пес,	die Hunde, пси
der Halm — (Гальм) стебло	die Halme, стебла
der Arm — (Арм) рамя,	die Arme, рамена.

der Mann	— муж	die Männer	— мужі
des Mannes	— мужа	der Männer	— мужів
dem Manne	— мужеви	den Männern	— мужам
den Mann	— мужа.	die Männer	— мужів.

Як **der Mann** відмінюють ся **der Geist** (Гайст) — дух, **der Leib** (Ляйб) — тіло, **der Rand** (Ранд) — беріг, (край — рубець.) **der Reichthum** (Райхтум) — багатство, **der Wald** (Вальд) — ліс; (**der Landmann** — селянин, **der Kaufmann** — купець, **der Zimmermann** — тесля, — **der Wachmann** — сторож мають: **die Landleute** — селяни, **die Kaufleute** купці.)

Іменники середнього роду відмінюють ся по вірціям:

das Pferd,	(Пферд) кінь,		
das Gebäude,	(Гебойде) будинок		
das Haus,	(Гауз) дім.		
das Gebäude,	будинок,	die Gebäude	— будинки
des Gebäudes,	будинка,	der Gebäude	— будинків
dem Gebäude,	будинкови,	den Gebäuden	— будинкам
das Gebäude,	будинок.	die Gebäude	— будинки.

Як **das Gebäude** відмінюють ся іменники середнього роду закінчені на **e, el, en, chen i lein.**

das Pferd	— (Пферд) кінь	die Pferde	— коні
des Pferdes	— коня	der Pferde	— коний
dem Pferde	— коневи	den Pferden	— коням
das Pferd	— коня	die Pferde	— коні.

Так відмінюєть ся чимало іменників середнього роду, особливо односкладових, приміром: **das Fleisch** (Фляйш) м'ясо, **das Tier** (Тір) звіря, **das Schwein** (Швайн) свиня, **das Reh** (Ре) серна, і т. д.

das <u>H</u> aus (Гауз) дім	die Häuser (Гойзер)	—	ДОМИ
des <u>H</u> auses— дому	der Häuser	..	— ДОМІВ
dem <u>H</u> ause — домова	den Häusern	..	— ДОМАМ
das Haus — дім	die Häuser	..	— ДОМИ.

Іменники, що відмінюють ся як *das Haus* — нероголошують у множині **a** на **ä**, **o** на **ö**, **u** на **ü**, **au** на **äu**.

Загальні замітки до відміни іменників.

Іменники мужеські мають в другім відмінку щини переважно **s**, або **es** (*des Baches, des Mannes*.) Так само іменники середнього рода.

Ті, що мають у другім відмінку однини **s**, або **es**, належать до відміни сильної. У множині не прибирають вони ніякого закінчення, або прибирають **e**, **er**. (*die Häuser, die Pferde, die Äpfel*.)

Про іменники, які приймають у множині окіння **n**, **en**, кажемо, що вони належать до слабкої відміни; приміром: *die Löwen, die Hirten* і т. д.

Жіночі іменники в однині не відмінюють ся приміром: *die Bank* — лавка, *der Bank* — лавки, *der Bank* — лавці, *die Bank* — лавку.

У множині другий, і четвертий відмінок також перший, у третьому ж мають всі іменники **n**, **en** приміром: *den Löwen* (Львам) *den Häusern* (Домам) *den Frauen* (Жаням.)

Прикметник.

Der Tisch ist rund — круглий стіл, die Bank ist lang — довга лавка, der Krug ist groß — великий збанок, ein reines Glas — чиста шклянка. Замість того можна сказати: der runde Tisch, die lange Bank, der große Krug, das reine Glas.

Або ще коротше: runder Tisch, lange Bank, großer Krug, reines Glas. Коли говоримо про ці предмети загально то кажемо: ein runder Tisch, eine lange Bank, ein großer Krug, ein reines Glas.

Відміна прикметника з іменником.

Рід мужеський:

der runde Tisch	—	круглий стіл
des runden Tisches	—	круглого стола
dem runden Tische	—	круглому столу
den runden Tisch	—	круглий стіл.
die runden Tische	—	круглі столи
der runden Tische	—	круглих столів
den runden Tischen	—	круглим столам
die runden Tische	—	круглі столи.

З неозначеним родівником:

ein runder Tisch
eines runden Tisches
einem runden Tische
einen runden Tisch.
runde Tische
runder Tische
runden Tischen
runde Tische.

без родівника:

runder Tisch
runden Tisches
rundem Tische
runden Tisch.
runde Tische
runder Tische
runden Tischen
runde Tische.

Рід жіночий:

die lange Bank	— довга лава
der langen Bank	— довгої лави
der langen Bank	— довгій лаві
die lange Bank	— довгу лаву.
die langen Bänke	— довгі лави
der langen Bänke	— довгих лав
den langen Bänken	— довгим лавам
die langen Bänke.	— довгі лави.

З неозначеним родівником:

eine lange Bank	— довга лава
einer langen Bank	— довгої лави
einer langen Bank	— довгій лаві
eine lange Bank	— довгу лаву.
lange Bänke	— довгі лави
langer Bänke	— довгих лав
langen Bänken	— довгим лавам
lange Bänke	— довгі лави.

без родівника:

lange Bank
langer Bank
langer Bank
lange Bank
lange Bänke
і т. д.

Рід середній:

das reine Glas	— чиста шклянка
des reinen Glases	— чистої шклянки
dem reinen Glase	— чистій шклянці
das reine Glas	— чисту шклянку.
die reinen Gläser	— чисті шклянки
der reinen Gläser	— чистих шклянок
den reinen Gläsern	— чистим шклянкам
die reinen Gläser	— чисті шклянки.

З неозначеним родівником:

ein reines Glas	— чиста шклянка
eines reinen Glases	— чистої шклянки
einem reinen Glase	— чистій шклянці
ein reines Glas	— чисту шклянку.
reine Gläser	— чисті шклянки
reiner Gläser	— чистих шклянок
reinen Gläsern	— чистим шклянкам
reine Gläser	— чисті шклянки.

Без родівника:

reines Glas
reinen Glases
reinem Glase
reines Glas
reine Gläser.
і т. д.

Як **ein** відміняєть ся також: **mein, dein, sein, kein**, приміром: **mein reines Glas, deine lange Bank, sein großer Wald.**

Як бачимо множина однакова для всіх родів: **lange Bänke, reine Gläser, runde Tische.**

Степованнє прикметників. *)

Прикметник невідмінний [як присудок]: — **alt**, старий, **älter** старший, **am ältesten** — найстарший.

Прикметник при іменнику [як придаток]: **der alte, die alte, das alte** [старий, стара, старе.]

der ältere — старший	der älteste — найстарший
die ältere — старша	die älteste — найстарша
das ältere — старше.	das älteste — найстарше.

Відміняють ся всі ступені однаково: **der älteste Bruder**, як: **der alte Bruder, das reinste Glas**, як: **das reine Glas** і т. д. мій дід висший від твогого — кажець ся: **mein Haus ist höher als dein Haus**, -моя хата новійша твояго: — **meine Hütte ist neuer als deine Hütte**, мій брат сильнійший, чим твій: — **mein Bruder ist stärker als dein Bruder.**

Неправильно степенують ся отсі прикметники: **groß** — великий, **größer** — більший, **am größten** (der, die, das, **größte**) **найбільший.**

gut — добрий, **besser** — кращий, **am besten** (der, die, das **beste**) **найкращий.**

hoch — високий, **höher** — висший, **am höchsten** (der, die, das **höchste**) **найвисший.**

nahe — близький, **näher** — ближший, **am nächsten** (der, die, das **nächste**) **найближший.**

viel — багато, **mehr** — більше, **am meisten** — **найбільше.**

*) Прикметник з означенням родівником має значіння іменника, приміром: **der Gute**, добрий (чоловік).

Заіменнікі.

Особові:

ich [ix] я	mir [мір] ми	
meiner [майнер] мене	unser [унзер] нас	
mir [мір] мені	uns [унс] нам	
mich [міх] мене.	uns [унс] нас.	
du [ду] ти	ihr [ір] ви	
deiner [дайнер] тебе	euer [ойер] вас	
dir [дір] тобі	euch [ойх] вам	
dich [діх] тебе.	euch [ойх] вас.	
er [ер] він	sie [зі] вона	es [ес] воно
seiner [зайнер]	ihrer [іпер] ёй	seiner [зайнер]
його	ihr [ір] ёй	його
ihm [ім] ёму	sie [зі] ёй	ihm [ім] ёму
ihn [ін] ёго.		es [ес] ёго.
	sie [зі] вони	
	ihrer [іпер] ёх	
	ihnen [інен] ём	
	sie [зі] ёх.	

Зворотний заіменнік: ich wasche mich [ix ваше міх] мыю ся. du beeißt dich [ду беайльст діх] спішыш ся, er rühmt sich [ер рїмт зіх] хвалить ся, wir freuen uns [вір фройен унс] тїшымся, sie kämten sich [зі кеммен зіх] чешуть ся.

Коли в розмові, або в письмі звертаемо ся до кого й кажемо: Ви — Вам — Ваш, то по німецькі буде: Sie, (зі) — Ihnen (інен) — Ihr (ір).

Пытайні заіменнікі:

wem? (вер) — хто?	was? (вас) — що?
wessen? (вессен) — кого?	wessen? (вессен) — чого?
wem? (вем) — кому?	—
wem? (вен) — кого?	was? (вас) — що?
wessen Buch ist das? — (вессен Бух іст дае) чия це книжка?	wem gehört das Geld? — (вем гегїрт дае)

Гельд) — чиї це гроші? was wollen Sie? вас воллен
зі) — чого хочете?

Примітка: не кажеть ся: mit was? — тільки womit (воміт) —
чим: womit schneidet man das Brot? — (воміт шнайдет ман
дас Брот?) — чим краємо хліб? не говорить ся: zu
was, тільки wozu (воцу): wozu gehört das Blatt? воцу геґарт
дас Блятт?) — до чого належить цей лист? Що це
за люди? — кажемо: Was für Menschen? (вас фір Мен-
шен?)

Неозначені заіменники.

(такі, що не вказують на якусь точно означену особу, або річ).

einer (айнер) — оден, keiner (кайнер) — ні оден, жаден.
ein anderer (айн андерер — другий, einander (айнан-
дер) — оден другого, einige (айніге) — деякі, etwas
(етвас) — щось, jemand (єманд) — хтось, niemand
(німанд) — ніхто, nichts (ніхтс) нічо. irgend was (ір-
генд вас) — що небудь. Gar nichts (гар ніхтс) — ніщо.

Примітка: man sagt (ман заґт) — кажуть. man braucht (ман бра-
ухт) — треба. Man schreibt in den Zeitungen (ман шрайбт
ін ден Цайтунґен) — пишуть в часописах.

Про заіменники: dieser, diese, dieses — цей, ця, це,
jener, jene, jenes — той, та, те,
welcher, welche, welches — котрий, котра, котре,
derselbe, dieselbe, dasselbe — той самий,
та сама, те саме. (гляди сторінка 8 й 9.)

Числівники:

1	ein (айн)	10	zehn (цен)
	eine (айне)	11	elf (ельф)
	ein (айн)	12	zwölf (цвильф)
2	zwei (цвай)	13	dreizehn (драйцен)
3	drei (драй)	14	vierzehn (фірцен)
4	vier (фір)	15	fünfzehn (фінфцен)
5	fünf (фінф)	16	sechzehn (зекцен)
6	sechs (зекс)	17	siebzehn (зібцен)
7	seven (зібен)	18	achtzehn (ахтцен)
8	acht (ахт)	19	neunzehn (нойнцен)
9	neun (нойн)	20	zwanzig (цванціґ)

21 einundzwanzig (айнундцванціг)
22 zweiundzwanzig (звайундцванціг)

23 dreiundzwanzig (драйундцванціг)
24 vierundzwanzig (фірундцванціг)
25 fünfundzwanzig (фінфундцванціг)
26 sechsundzwanzig (зексундцванціг)
27 siebenundzwanzig (зібенундцванціг)
28 achtundzwanzig (ахтундцванціг)
29 neunundzwanzig (нойнундцванціг)
30 dreißig (дройсіг)

40 vierzig (фірціг)
50 fünfzig (фінфціг)
60 sechzig (зехціг)
70 siebenzig (зібціг)

80 achtzig (ахтціг)
90 neunzig (нойнціг)
100 hundert (гундерт)

101 Hunderteins (гундертайнс)
110 hundert zehn (гундерт цен)
200 zweihundert (цвайгундерт)
300 dreihundert (драйгундерт)
1000 tausend (таузенд)
2000 zweitausend (цвайтаузенд)
10000 zehn tausend (центаузент)
100000 hunderttausend (гундерттаузенд)
1000000 Million (мілїон)

1918 eintaufend neunhundert achtzehn (айнтаузенд нойн-гундерт ахтцен.) Замість того можна сказати: neunzehn hundert achtzehn (нойценгундерт ахтцен) себ-то: дев'ятнайцять соток і вісімнайцять одиниць.

Числівники порядкові, чергові

(котрими відповідаємо на питання — котрий?)

1 (перший) — der erste | 3 (третій) — der dritte
2 (другий) — der zweite | 4 (четвертий) — der vierte

і т. д.

20 (двайцятий)	—	der zwanzig = ste
30 (трийцятий)	—	der vierzig = ste
50 (п'ядесятий)	—	der fünfzig = ste
100 (сотний)	—	der hundert = ste
110 (сто десятий)	—	der hundertzehnfte
120 (сто двацятий)	—	der hundertzwanzig = ste
121 (сто двацять перший)		der hunderteinundzwanzigste

Числівники головні, (крім ein eine ein) не відмінюють ся: в двох домах — in den zwei Häusern чотирма возами — mit vier Wagen —

Числівники порядкові відмінюють ся, як прикметники: der erste, des ersten, dem ersten, den ersten (як der gute, des guten, dem guten, den guten.) In der **ersten** Woche des Monats März (в першому тижні місяця марта.) In dem **dritten** Jahre des Krieges (в третьому році війни.)

Примітка: erstens (ерштєнс) — по перше
 zweitens (цвайтєнс) — по друге
 drittens (дрітєнс) — по третє.

Дроби: творять ся з чергових числівників за доданням: $\frac{1}{3}$ ein Drittel, $\frac{1}{4}$ ein Viertel, $\frac{1}{10}$ ein Zehntel, $\frac{3}{5}$ drei Fünftel. Замість die Hälfte (гильфге) половина, кажесть ся halb, halbe, halbes. Zwei ein halb — два з половиною, halbe Flasche (гальбе Фляше) пів пляшки, halbes Glas (гальбєс Глаз) пів шклянки (чарки). Півтора (оден з половиною) кажесть ся anderthalb (андертгальб.)

Дієслова. haben, sein, werden.

haben (габен) — мати, **sein** (зайн) — бути, **werden** (верден) — ставати ся, — це дієслова помічні. Вони помагають нам творити всілякі часи.

Haben. Час теперішній.

ich habe—(іх габе)—маю.		wir haben (вір габен)—маємо
du hast—(ду гаст)—маєш.		ihr habt (ір габт) — маєте.
er hat, sie hat, es hat (єр гат, зі гат, ес гат) — він має		sie haben (зі габен)—мають.

Habe! (габе!—май **habet!** (габет!) — майте. (Haben Sie die Güte —будьте ласкаві).

Час минулий (недоконаний)

ich hatte (іх гатте) — я	} МАВ.	sie hatte (зі гатте) вона мала.
du hattest (ду гаттест) — ти		es hatte (ес гатте) воно мало.
er hatte (ер гатте) — він		

Час минулий доконаний.

ich habe gehabt — я мав.	} МАЛИ.	wir haben gehabt — ми
du hast gehabt — ти мав.		ihr habt gehabt — ви
er, sie, es hat gehabt — він, вона, воно мало.		sie haben gehabt — вони

Час давно минулий.

ich hatte gehabt — я мав був (колись!)	} МАЛИ	wir hatten gehabt — ми мали „
du hattest „ — ти „ „		ihr hattet „ — ви мали „
er, sie, es hatte gehabt — він, вона, воно мав був (колись!)		sie hatten „ — вони мали
ich hätte (іх гитте) — я мавби		wir hätten — ми малиби
du hättest „ — ти мавби	ihr hättet — ви „	
er, sie, es hätte — він, вона, воно малоби.	sie hätten — вони „	

Замість того можна також сказати: *ich würde haben.*

Примітка: *Du hast* — маєш. *Hast du?* — чи маєш?
Wir haben — маємо. *Haben wir?* — чи маємо?
Ich habe nicht — я не маю.
Habe ich nicht? — чи я не маю?

Замість маю по українськи кажесть ся також: „в мене є“ —
але по німецьки буде це — *ich habe* (не *bei mir ist*).

Час будучий.

ich werde	} HABEN	-буду мати	wir werden	} HABEN	— будемо	} МАТИ.	
du wirst			ihr werdet				— будете
er, sie, es wird			sie werden				— будуть
воно буде мати.			або: матимуть.				

Німці кажуть також: *ich werde gehabt haben* —
матиму (певно!)

Sein — бути.

Час теперішній.

ich bin (іх бін) — я є	} є	wir sind (вір зінд) — ми	
du bist (ду біст) — ти є		ihr seid (ір зайд) — ви	
er — він,		} є	sie sind (зі зінд) — вони
sie ist — вона,			
es — воно			

Sei! (зай) — будь (sei artig! — будь чемний!)

Seid! (зайд!) — будьте (seid tapfer! — будьте хоробрі!)

Час минулий недоконаний.

ich war (іх вар) — я був	} були	wir waren (вір варен) — ми	
du warst (ду варст) — ти „		ihr waret (ір варет) — ви	
er — він був		} були	sie waren (зі варен) — вони
sie war — вона була			
es — воно було			

Примітка: Wir waren in der Stadt — ми були в городі.

Waren wir in der Stadt? — чи ми були в городі?

Час доконаний.

ich bin gewesen — я був	} gewesen	wir sind — ми	
du bist „ — ти „		ihr seint — ви	
er — він був		} gewesen	sie sind — вони
sie ist — вона була			
es gewesen — воно було			

ich war — я	} gewesen	wir waren — ми	} (колись)			
du warst — ти		ihr wart — ви		} (давно)		
er — він		} gewesen			sie waren — вони	} були
sie war — вона						
es — воно						

Час будучий.

ich werde sein — я буду	} буде	wir werden sein — будемо	
du wirst sein — ти будеш		ihr werdet sein — будете	
er, — він		} werden sein	sie werden sein — будуть
sie, — вона			
es — воно			

Німці кажуть також:

ich werde gewesen sein — буду (себто — певно буду).

sie werden gewesen sein — будуть („ „ будуть).

Примітка: ich werde sein — буду | du wirst sein — будеш
werde ich sein? — чи буду | wirst du sein? — чи будеш.

Werden. Час теперішній.

Ich werde gelobt — мене хвалять
du wirst getadelt — тебе ганять
er | — його |
sie | wird gerufen — її | кличуть
es | — його |
wir werden gelobt — нас хвалять
ihr werdet getadelt — вас ганять
sie werden gerufen — їх кличуть.

Час минулий недоконаний.

Ich wurde gelobt — мене хвалили
du wurdest getadelt — тебе ганили
er | — його |
sie | wurde gerufen — її | кликали
es | — його |
wir werden gelobt — нас хвалили
ihr werdet getadelt — вас ганили
sie wurden gerufen — їх кликали

Час минулий доконаний.

ich bin gelobt worden — мене похвалили
du bist getadelt worden — тебе зганили
er | — його |
sie | ist gerufen worden — її | покликали
es | — його |
wir sind gelobt worden — нас похвалили
ihr seid getadelt worden — вас зганили
sie sind gerufen worden — їх покликали

ich war gelobt worden — мене колись (давно) похвалили і т. д.

Примітка: *ich wurde gelobt* — мене хвалили
wurde ich gelobt? — чи мене хвалили?
du wirst getadelt worden — тебе зганили.
bist du getadelt worden — чи тебе зганили?

Час будучий.

ich werde gelobt werden — мене хвалитимуть
du wirst getadelt „ — тебе ганитимуть
er | *wird gerufen werden* | його | кликатимуть
sie | | її |
es | | його |
wir werden gelobt werden — нас хвалитимуть
ihr werdet getadelt werden — вас ганитимуть
sie werden gerufen werden — їх кликатимуть.
Ich werde gelobt worden sein — мене похвалять (себто певно похвалять)

du wirst getadelt worden sein — тебе зганяць
er | *wird gerufen worden sein* | його | покличуть
sie | | її |
es | | його |

Примітка: *ich werde gelobt worden sein* — мене похвалять
werde ich gelobt worden sein? — чи мене похвалять?
du wirst getadelt worden sein — тебе зганяць
wirst du getadelt worden sein? — чи тебе зганяць?
es gibt — є. *es ist genug* — досить того! *es regnet* — дощ іде, *es donnert* — гримить.

Дієслова правильні.

machen — робити, *arbeiten* — працювати, *loben* — хвалити, *tadeln* — ганити і т. д. це дієслова правильні. Коли відкинути кінцеве **n** і додати **ich**, то буде час теперішній: *ich mache* — роблю, *ich arbeite* працюю, *ich lobe* — хвалю, *ich tadele* — ганю.

mache! — роби!, *arbeite!* — працюй!, *lobe!* — хвали!,
tadele! — гани!

<i>ich mache</i> — роблю	<i>er</i> <i>vin</i>	робить
<i>du machst</i> — робиш	<i>sie</i> <i>macht</i> вона	
	<i>es</i> <i>voно</i> воно	

wir machen — робимо
 ihr macht — робите
 sie machen — роблять.

коли додати на кінці
te — буде час мину-
 лий недокінчений.

ich machte — я робив
 du machtest — ти робив

er	він робив
sie	маchte вона робила
es	воно робило.

Час минулий докопаний.

ich habe gemacht — я зробив
 du hast „ — ти зробив

er	він зробив
sie	hat вона зробила
es	gemacht воно зробило

wir haben gemacht — ми зробили
 ihr habt gemacht — ви „
 sie haben „ — ви „
 Ich hatte gemacht — я зробив був.

Час будучий.

ich werde machen — робитиму
 du wirst „ — робитимеш

er	— він	} роби- тиму
sie	wird — вона	
es	machen — воно	

wir werden machen — робитимемо
 ihr werdet „ — робитимете
 sie werden „ — вони робитимуть
 ich werde gemacht haben — зроблю і т. д.

Примітка: ich mache — роблю | machtest du? чи ти робив?
 mache ich? — чи роблю? | sie wird machen — вона буде робити
 du machtest — ти робив | wird sie machen? — чи вона буде „?

Неправильні дієслова.

Schlagen — бити, nehmen — брати, gehen — йти,
 sprechen — говорити.

ich schlage бю, ich nehme — беру, ich gehe — йду, ich
 spreche — говорю du gehst — ідеш,

du schlägst беш, du nimmst — береш, du sprichst — говориш.
 отже а переходить в ä, е переходить в і, е переходить в і,

я бив не „schlagte“ тільки — ich schlug
 я брав не „nahmte“ тільки — ich nahm

я йшов не „gehte“ тільки — ich ging
я говорив не „ich sprachte,“ тільки — ich sprach.

Це неправильні дієслова, бо вони не правильно творять часи і переменяють корінну голосівку.
geben — даю, gib! — дай! gebt! — давайте! ich gab —
я дав, ich werde geben — даватиму.

Деякі неправильні дієслова.

Бояти ся: sich fürchten. (Ich fürchte mich — боюся. —
Du fürchtest dich — боїш ся, er fürchtet sich —
боїть ся. Ich habe mich gefürchtet — я бояв ся.)

брати: nehmen. Ich nehme — беру, ich nahm — я взяв,
er hat genommen він узяв.)

бігати: laufen (Ich laufe — бігаю, ich lief — я бігав,
er ist gelaufen — він побіг.)

брехати: lügen (Ich log — я брехав, er hat gelogen —
він збрехав.)

Видіти: sehen (Ich sah — я видів (бачив), sie hat ge-
sehen — вона бачила.)

в'язати: binden (Ich binde — вяжу, sie band — вона
в'язала, er hat gebunden — він зв'язав.)

Гнати: treiben (Ich treibe — жону, sie trieb — гнала,
er hat getrieben — гнав.)

горіти: brennen (die Lampe brannte — лампа горіла,
das Feuer hat gebrannt — огонь горів.)

Давати: geben, du gibst — даєш, er gab — давав —
ich werde geben — даватиму.)

держати: halten (du hältst — держиш, ich hielt — я
держав, wir werden halten держатимемо.)

думати: denken, (sie denkt — вона думає, — wir dachten —
ми думали — er wird denken — він буде думати.)

Забути: vergessen (ich vergaß — я забув, vergiß! — за-
будь! wir haben vergessen — ми забули.)

заборонити: verbieten (ich verbot — я заборонював,
verbiete — заборони! ich habe verboten — я
заборонив.)

- знати:** wissen (ich weiß — знаю, du wußtest — ти знав, ich werde wissen — знатиму.)
- Йти:** gehen (ich ging — я йшов, sie ist gegangen — вона йшла, er wird gehen — йтиме.)
- Їсти:** essen (ich aß — я їв, sie hat gegessen вона їла.)
- Кричати:** schreien (ich schrie — я кричав, sie haben geschrieen — вони кричали)
- кусати:** beißen (ich biß — я кусав, sie hat gebissen — вона вкусила.)
- Лежати:** liegen (ich lag — я лежав, sie hat gelegen — вона лежала.)
- ЛОВИТИ:** fangen (ich fing — я ловив, sie hat gefangen — вона зловила.)
- ламати:** brechen (du brichst — ломити, ich brach — я ломив, ich habe gebrochen — я зломав.)
- МОЛОТИТИ:** dreschen (ich drosch, — я молотив, er hat gedroschen — він змолотив, du drischest — молотити, drisch — молоти!)
- МОВЧАТИ:** schweigen (ich schwieg — я мовчав, sie hat geschwiegen — вона мовчала.)
- МОГТИ:** können (du kannst — можеш, ich konnte — я міг, sie hat gekonnt — вона могла.)
- МИТИ:** waschen ich wusch — я мив, er hat gewaschen — він мив.)
- Надіти (вбрати):** anziehen (ich zog an — я надів, sie hat angezogen (das Kleid)—вона вбрала (наділа.)
- називати:** heißen (er hieß — він називався, ich habe geheißен — я звався.)
- найти:** finden (ich fand — я найшов, sie haben gefunden — вони знайшли.)
- начинати:** anfangen (du fängst an—начинаєш, ich fing an— я почав, sie hat angefangen — вона почала.)
- НОСИТИ:** tragen (du trägst — носиш, ich trug — я носив, sie hat getragen — вона носила.)

Обіцяти: versprechen (du versprichst — обіцяєш, ich versprach — я обіцявав, du hast versprochen — ти обіцяв.)

оставити: lassen (du läßt — оставляєш, ich ließ — я оставив, sie hat gelassen — вона оставила.)

Падати: fallen (du fällst — падеш, ich fiel — я упав, sie ist gefallen — вона упала.)

пахнути: riechen (ich roch, ich habe gerochen, ich werde riechen.)

писати: schreiben (ich schrieb — я писав, sie hat geschrieben — вона написала.)

пити: trinken — (ich trank sie hat getrunken) —

плисти: schwimmen (ich schwamm — я плав, sie hat geschwommen) —

піднимати: heben (ich hob — я підняв, er hat gehoben — він підняв.)

помагати: helfen (ich half — я допомагав, sie hat geholfen — вона допомогла.)

понимати (розуміти): verstehen (ich verstand — я по-
няв, sie hat verstanden — вона поняла.)

приказувати: befehlen (ich befahl — я приказав, er hat befohlen — він приказав.)

приносити: bringen (ich brachte — er hat gebracht) —

прийти: kommen (ich kam — я прийшов, sie sind gekommen — вони прийшли.)

просити: bitten (ich bat — я просив, sie hat gebeten — вона попросила.)

простити: verzeihen (ich verzieh — я простив, sie hat verziehen — вона простила.)

Рости: wachsen (ich wuchs — sie ist gewachsen.)

рвати: reißen (ich riß я рвав, er hat gerissen він порвав.)

рити: graben (ich grub — я рив, er hat gegraben — він вирив.)

різати (краяти): schneiden (ich schnitt, ich habe geschnitten.)

Спати: schlafen (ich schlafte, ich habe geschlafen.)

стояти: stehen (ich stand, ich bin gestanden.)

Тягнути: ziehen (ich zog, ich habe gezogen, ich werde ziehen, ziehe!)

тратити: verlieren (ich verlor, ich habe verloren, ich werde verlieren, verliere!)

тручати: stoßen (ich stieß, ich habe gestoßen.)

точити (гострити): schleifen, (ich schliff, ich habe geschliffen, schleife.)

Хотіти: wollen (ich will — хочу, ich wollte — я хотів, sie hat gewollt — вона хотіла.)

Читати: lesen (ich las — я читав, sie hat gelesen, er wird lesen.)

Важніші применники.

З другим відмінком: anstatt, або statt замість (anstatt des Buches das Heft — замість книжки зшиток).

Während — підчас (während des Sommers—підчас літа (в літї)),
Wegen — з причини (wegen der Krankheit mußte ich zu Hause bleiben — по причини недуги мусів я остати дома).

З третім відмінком: aus — із (ich gehe aus der Stadt — йду з городу).

außer — крім (außer dem Hause habe ich das Feld — крім хати маю поле).

bei — при (bei ihm bleibt sein Vater — при йому єсть його батько).

gegenüber — напроти (gegenüber der Kirche steht die Schule — проти церкви стоїть школа).

mit — з (ich gehe mit ihr — йду з нею).

nach — по (nach dem Mittagessen fahre ich in die Stadt — по обіді йду в город).

von — від (dieses Buch habe ich von ihm — цю книжку получив від нього).

zu — до (ich eile zu der Mutter — спішусь до матері)

З четвертим відмінком: *durch* — через (*durch den Wald führt der Weg* — дорога йде через ліс).

gegen — проти (*wir kämpfen gegen den Feind* — боремося проти ворога).

um — коло (кругом) (*um die Stadt* — кругом города).

До дому — *nach Hause*, в домі — *im Hause*, між нами, *ich gehe in die Stadt* — йду в город, *ich lebe in der Stadt* — живу в городі.

На питанні *wohin?* — куди?
з четвертим відмінком

а на питанні *wo?* — де?
з третім відмінком

an — на, при
auf — на
hinter — за
in — у, до, в
neben — при

über — через,
над (межой)
unter — під,
vor — перед
zwischen — між

Прислівники.

Wo? — де?, *hier* — тут, *dort* — там, *überall* — всюди.

Oben — на горі, *unten* — на долині, *links* — на ліво, *rechts* — на право.

Vorn — на переді, *hinten* — з-заду, *weit* — далеко, *nahe* — близько.

Wann? — коли?, *jetzt* — тепер, *dann* — відтак.

Bald — зараз, *spät* — пізно, *früh* — рано, *mittags* — в полудне, *abends* — вечером.

Lange — довго, *immer* — все, *nie* — ніколи, *oft* — часто, *selten* — рідко, *früher* — перше.

Gestern — вчора, *heute* — нині, *morgen* — завтра, *heuer* — цього року.

Noch — ще, *schon* — вже, *im Januar* — в січні, *im Juli* — в липні.

Wie? — як?, *so* — так, *gut* — добре, *schlecht* — зле, *sehr gut* — дуже добре.

Злучники.

und — і, *auch* — також, *aber* — але, *denn* — бо.